

Szürkület

Szürkületben jöttek ki hozzánk az erdőséltre, a jegyző, meg a tanító. Összeírtak bennünket, és közölték, hogy a gyerekeknek iskolába kell járni. A szüleink sírtak, jajgattak.

– Jaj, drága jegyző úr, minek ezeknek iskola? Mink is megvoltunk nélküle, ezeket a szegény ártatlanokat minek kényszerítik? Hát nem jó ezeknek itthon, hát mit vétettünk, miért büntetnek?

– A törvény előírja – mondta a jegyző. Maguk szembeszállnak?

Egy hét múlva beparancsoltak mindenkit a jegyzőségre.

– Na, emberek! Kezdődik az iskola. A gyerekek ott legyenek, megértették?!

Nagy tanakodás kezdődött az öregek között, hogy el kéne szökni nyugodtabb vidékre. De akkor meg valami rendelet jött a letelepedésről, az idő is kezdett zordulni, így hát maradtunk.

Félig meztelenül – négy lány és három fiú – bevonultunk az iskolába. Kicsit késve érkezünk, jöttünk felállt mindenki és megmerevedett. Egy pillanatig a tanító sem tudott mihez kezdeni. Aztán előkapott egy másfeles nádpálcát és az asztalra csapott:

– Leülni! Karokat hátra!

Tétován, megszeppenve álltunk az ajtóban. Nem mertük átlépni a küszöböt. Csak később eszméltünk rá, hát itt volnánk az iskolában, ide parancsoltak bennünket. Szüleink naponta borultak térdre a tanító előtt, így könyörögtek neki, hogy hagyjon már minket békén, hogy engedjen el már minket, különben felakasztják magukat. A tanító azonban hajlíthatatlan maradt. Most is hamar feltalálta magát: amint a hét kis vadembert megpillantotta az ajtóban ácsorogni, kiűrtette az első padokat. Ide ültetett minket, utána meg elmondott egy szép hosszú beszédet, hogy új vendégek érkeztek, fogadni kell őket, még hozzá szeretettel...

– Nézzétek csak – szólt az osztályhoz – nézzétek csak, milyen értelmes az arcuk! És lám, milyen hajlékonyak, ügyesek. Biztosan jól lehet velük fogócskázni, labdázni. Játsszatok velük ugyanúgy, mintha a társaitok volnának! Vegyétek be őket magatok közé! No, hadd lássam! Ki barátkozik velük?

Két hasonló rongyos cselédgyerek jelentkezett. Más nem.

Hosszú ideig a plafonon járattuk a szemünket. Nem voltunk hozzászokva a fedett helyiséghez.

– Ne a plafont bámuljátok – mondta a tanító –, ide nézzetek, ahol én ülök, a dobogóra!

Ezt a szót akkor hallottuk először. Dobogó! Közülünk a legnagyobb, Jóska bátyám mert először a tanítóra nézni. Ő volt a legbátrabb. Így esett rá a tolmács szerep is, hiszen rajta kívül egyikünk sem tudott tíz-tizenöt magyar szónál többet.

– Félnék, tanító úr – mondta a bátyám. Én is úgy látom: mozog a plafon.

Nagy nevetés tört ki az osztályban. A tanító alig győzte a pofonokat osztogatni, hogy helyre álljon a rend.

Jó pár nap eltelt, amíg megszoktuk, hogy fedél van a fejünk felett. Kaptunk palatáblát meg palavesszőt. Kezdtek a betűket rajzolgatni. Mindegyikünk keze alól szépformájú karikák sikeredtek. A tanító állandó figyelme is fokozta igyekezetünket, s amit csináltunk, nemsokára végig is hordozta a padok között. Külön is foglalkozott velünk. Dicsért, ha egy hajszállal előbbre jutottunk. Ennek az embernek köszönhetjük, hogy hat évig ott maradtunk, és nem szöktünk el az első próbálkozás után.

Tanítónk a negyedik vagy az ötödik napon jött rá, hogy mi nyolctól négyig tulajdonképpen nem eszünk. A többiek elmentek ebédelni, mi meg üldögéltünk, firkálgattunk.

– Ti mikor esztek? – kérdezte egyszer, amikor ebédidőben betévedt az osztályba.

– Majd, ha hazamegyünk – mondta Jóska, a képviselőnk.

– Máskor nem tudnátok?

– Tudni tudnánk.

Akkor aztán beteretelt minket a konyhába és hatalmas tál töpörtyűt tett elénk, meg kenyeret, zöldpaprikát.

A tanító addig nem engedett el bennünket, amíg el nem fogyott az utolsó szemig.

Másnap megbeszélte a családokkal, hogy egyesével eljárhatunk hozzájuk ebédelni. Mindennap más portára. Tényleg úgy is lett. Öt éven át adtak bennünket kézről kézre a faluban az emberek, többségük svábok, de magyarok is. Olyannyira hagyománnyá vált ez, hogy még nyolc évvel később a feleségem is így kapott ebédet. Az az igazság, hogy ez egy különleges falu volt... Sokat köszönhetünk nekik.